

Jyväskylän kaupungin etäkuuleminen hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveystieteiden
valiokunta

21.5.2026

Vesa Voutilainen
talousjohtaja

Jyväskylän aiempaan lausuntoon kirjatut nostot (* kaupunginhallitus 9.3.2026 §65)

- Hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmän kehittäminen on erityisen tärkeä tietopohjan laadun, ajantasaisuuden ja laskentaperusteiden oikeellisuuden näkökulmasta – tietopohjan korjaaminen pitää kuitenkin tehdä ensin – eli ennen kuin THL:n tarvetekijämallia uudistetaan tai rahoitukseen tehdään merkittäviä muutoksia
- Kaupunki suhtautuu erityisen kriittisesti hyvinvointialueiden rahoituksen merkittäviin heikennyksiin:
 - Jo vuoden 2027 rahoituksen jälkikäteistarkastus (vuoden 2025 valtakunnalliseen rahoitusylijäämään) perustuen leikkaa alueiden rahoitusta, **samanaikaisesti palvelutarve kasvaa ja aiempia alijäämiä on pystyttävä kattamaan**
 - Muutosesityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvua huomioitaisiin jatkossa 60% nykyisen 80%:n asemasta
 - Siirtymätasauksiin esitetään säästöjä ja porrastusten kiristämistä siirtymäkauden ollessa vielä kesken
- Rahoitusjärjestelmä on jo nyt aiheuttanut eri alueiden eriytymistä ja siten asukkaiden eriarvoisuutta ja nyt ehdotetut muutokset ja säästötoimet heikentävät juuri alkuvaiheen alijäämäisten alueiden palveluja entisestään
- Hyvinvointialueen rahoituksen oikeellisuudella on suorat vaikutukset kuntalaisten, erityisesti heikommassa asemassa olevien terveyteen, turvallisuuteen, hyvinvointiin ja elinvoimaan

Uutena esiinnousseet kriittiset vaikutukset

- Nyt kuluneen kevään 2026 aikana, säästöohjelman edetessä, on hyvinvointialue irtisanonut pitkäaikaisia, jopa vuosikymmenten mittaisia palvelusopimuksia paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa
- Pääosa näistä irtisanotuista sopimuksista on kohdistunut kuntouttavaan toimintaan (vanhus- ja vammaispalvelut) -> hyvinvointialueella ei ole tarjota asiakkaille vastaavaa toimintaa/palveluja
- Kaupungille suora vaikutus tulee työttömyyden kasvun kautta, paikallisten toimijoiden usein pitkäaikaisille työntekijöille ei esimerkiksi hyvinvointialue ole voinut tarjota työtehtäviä
- Uutena talousvaikutuksena kaupungille on nyt noussut kaupungin välirahoituslainoilla rahoittamien hankkeiden keskeyttäminen toimijan varsinaisen toiminnan päättyessä
 - Kaupunki välilainoittanut ELY-hyväksytyjä hankkeita siihen saakka kunnes maksatus on käynnistynyt
 - Nyt kaupunki joutuu kirjaamaan lainoista luottotappioita, kun toimija ei pysty hanketta toteuttamaan eikä se tule saamaan EU-rahoitusta hankkeesta jo aiheutuneisiin (kaupungin välilainoittamiin) kustannuksiin
 - Myöskään omaisuuden realisoinnin kautta kaupunki ei tule saamaan luottotappioitaan kuitatuksi, sillä näillä sote-sektorin toimijoilla ei tyypillisesti ole omaisuutta eikä varallisuutta
- Kaupunki ei voi jatkossa rahoitusriskien (KuntaL 129§) vuoksi välirahoittaa niiden toimijoiden hankkeita, joiden perusrahoitus perustuu hyvinvointialueen kanssa tehtyyn palvelusopimukseen, huolimatta siitä, että ELY-keskus on hyväksynyt hankkeen toteutettavaksi
- Rahoitusmallin leikkaukset ja siitä aiheutuvat toimet kolmannelle sektorille voivat näyttää väliaikaisesti säästöinä, mutta aiheuttavat lisäkustannuksia kunnille. Veronmaksajan, asukkaan ja asiakkaan kustannus saattaa näin olla negatiivinen.

